

Tusentals brunnar

TEXT: BÖRJE ALMQVIST

TEMA VATTEN

Det smutsiga vattnet rinner ned i behållarna på åsnans rygg. Kanna efter kanna hämtas ur ån för att fylla de bägge kärnen. En pojke hämtar dricksvatten från den förorenade ån som rinner i utkanten av byn. När kärnen är fulla tar han hem vattnet till familjen. De flesta av byns brunnar fungerar inte längre. De är antingen försaltade eller uttorkade.

– SAK har grävt tio brunnar här i byn. Men idag fungerar bara två. Övriga har antingen mekaniska problem, är uttorkade eller så har vattnet blivit salt. Den här brunnen hade sötvatten i början men efter en månad blev vattnet salt, berättar bybon Abdul Basir och pekar mot en brunn alldeles i närheten.

Basir står vid brunnen som ligger mitt i byn Porcha Dasht i Khanabad-distriktet i Kunduzprovinsen. Han och de andra byborna vet att det vatten vi sett hämtas ur den smutsiga ån borde undvikas. Inte drickas överhuvudtaget.

– Det är inte hälsosamt och vi blir sjuka av det, men vi tvingas dricka åvattnet, vi har inga alternativ.

Brunnarna är byns egendom och byborna ska avlöna mekanikern för hans arbete med 28 kilo vete per brunn och år och betala för eventuella reservdelar som behövs.

– Mekanikern kom två gånger under två år. Andra gången hade vi inte längre råd att betala honom, så nu står de trasiga brunnarna som de är, säger Basir uppgivet.

Byn är fattig och området har gång på gång drabbats av torka de senaste åren. Så alltså även i år.

TORKAN HAR lett till att de ekonomiska resurserna på landsbygden i Afghanistan har minskat. Dessutom har befolkningsökningen och återflykten av 4,6 miljoner flyktingar från grannländerna Pakistan och Iran de senaste fem åren lett till att den jord-



BÖRJE ALMQVIST

Uttorkade brunnar leder till att bybefolkningen i Porcha Dasht i Kunduzprovinsen tvingas hämta dricksvatten från ån som flyter i utkanten byn.

brukande delen av landsbygdsbefolkningen (cirka 70 procent) har mindre jord att försörja sig på än tidigare.

Vad byborna ännu inte vet är att SAKs lokala ingenjörsavdelning i Kunduz beslutat om att göra en större satsning just på Khanabaddistriktet under 2007.

– Vi ska konstruera nya brunnar i Khanabad och fördjupa ett antal av de som torkat ut. SAK har tidigare grävt 90 brunnar i Khanabad, men de flesta har torkat ut. Tidigare i år fördjupades och reparerades 150 brunnar i Khana-

bad och granndistriktet Chardara. Nästa år ska vi fördjupa ännu fler i Khanabad, berättade ingenjör Noor Mohammad Saarwaiz på SAKs kontor i Kunduz innan vi åkte till Khanabad.

Den goda nyheten kan vi inte berätta om för byborna. Vi vill inte väcka förhoppningar som kanske inte infrias. Tänk om pengarna i budgeten inte räcker just till deras brunnar. Det är viktigt att aldrig lova i förväg.

Vi stannar till i byn Aghlash i Alia-baddistriktet längre söderut i Kunduzprovinsen, varpå en grupp människor

har torkat ut

samlas kring SAKs jeep. En av männen insisterar envist på att få visa oss en trasig brunn i hans del av byn.

Väl framme vid brunnen ber ingenjör Qaheer från SAKs ingenjörsavdelning i Kunduz om att få låna verktyg och skruvar loss toppen på pumpen och halar upp de sammanlänkade metallstänger som går ned i brunnsrör. När han får upp alltihop visar det sig vara en liten del som är trasig längst ned.

– Gå till basaren imorgon och köp en ny, den kostar mindre än 200 afghani (30 kronor) så har ni vatten igen, förklarar han för de närvarande.

ATT FELET INTE åtgärdats berodde på att mekanikern som SAK utbildat hade hittat ett annat arbete i en grannprovins. Han hade lämnat byn två månader tidigare utan att byborna meddelat SAK att de inte längre hade någon mekaniker.

På andra håll är inte problemet

trasiga eller sinade brunnar. Istället räcker vattnet inte till på grund av att det flyttat in mycket folk i området efter det att brunnarna grävdes. En av de byar som fått det problemet är Nawabad i Chardaradistriktet i Kunduz.

– Under krigen mellan de olika fraktionerna och mellan talibanerna och Shah Massouds folk flydde alla här i byn. När kriget var över började man bygga en ny bosättning här i Nawabad. I vår del av byn bor det nu 200 familjer mot tidigare 30, berättar Sultan, som bor i ett hus bara ett 20-tal meter från den ena av de två brunnarna.

Förr räckte vattnet till alla familjer. Till och med djuren fick sitt vatten från brunnen.

– När brunnarna grävdes för över tio år sedan var de ämnade för 15 familjer vardera. Nu måste vi ransonera vattnet till tio liter per familj och djuren får sitt vatten från en bäck, säger Sultan.

En av SAK borrade eller grävde brunn ska bara användas av högst 30 familjer. Annars riskerar brunnen att sina eller så måste vattnet ransoneras. Det är så man beräknar antalet brunnar när det ska konstrueras nya i en by.

Trots att byborna numera har mindre vatten än tidigare har situationen, sedan SAK lät gräva brunnen, förändrats till det bättre.

– Tidigare hämtade vi vatten ur den här dammen, säger Sultan och pekar på en stor smutsig pöl bakom en mur på andra sidan stigen från där vi står. När vi drack av det vattnet blev vi sjuka, det blir vi inte längre.

Trots att det grävts och borrats tiotusentals brunnar i Afghanistan är det långt kvar till det att alla människor har rent dricksvatten. Det krävs hårt arbete och ett långsiktigt stöd innan målsättningen rent vatten åt alla är en realitet för alla människor i byarna på Afghanistans landsbygd. ■